

ปัทมา คงศักดิ์ไพบุลย์ 2549: สถาบันสงฆ์กับการเมืองไทย พ.ศ. 2500-2516
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) สาขาวิชาประวัติศาสตร์
ภาควิชาประวัติศาสตร์ ปรชานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์
พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, อ.ม. 249 หน้า
ISBN 974-16-2112-4

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของสถาบันสงฆ์ที่มีต่อการเมืองการปกครองก่อน พ.ศ. 2500 2) อธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์กับการเมืองในช่วง พ.ศ. 2500-2516

ผลการวิจัยพบว่า สถาบันสงฆ์และสถาบันการเมืองการปกครองของไทยนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา มีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของการให้ความอุปถัมภ์เกื้อกูลกัน ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ยังคงปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2500-2516 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันสงฆ์กับสถาบันการเมืองการปกครองมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในเรื่องของภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้สถาบันสงฆ์ถูกดึงเข้ามามีบทบาทในกระบวนการสนับสนุนนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล เป็นโอกาสให้รัฐบาลสามารถเข้าแทรกแซงกิจการภายในของสถาบันสงฆ์ และทำให้สถาบันสงฆ์มีลักษณะเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐที่ต้องมีการปรับตัวตามนโยบายของรัฐบาลด้วย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมมีอิทธิพลต่อรูปแบบโครงสร้างการปกครองภายในสถาบันสงฆ์ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับโครงสร้างการปกครองของรัฐ อีกทั้งรัฐบาลยังอยู่ในฐานะเป็นฝ่ายกำกับดูแลสถาบันสงฆ์ผ่านทางหน่วยงานราชการที่ได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในแต่ละฉบับ นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมยังมีผลต่อแนวความคิดทางการเมืองของพระสงฆ์ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหรือการต่อต้านเรียกร้องความเป็นธรรมดังที่ปรากฏแก่สายตาประชาชนมาแล้วในอดีต

